

Пошук на сайті

Головна

Про журнал

Рецензування

Автори

Розміщення статті

Контакт

Про журнал

Електронний журнал "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки - постанова Президії ВАК України № 2-05/3 від 08.07.2009 р.
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528

Індексація видання

Index Copernicus (IC) створена в 1999 році в Польщі. Індекс Коперника (IC) являє собою онлайннову базу даних користувачів інформації, в тому числі наукового профілю, а також наукових установ, видань та проектів. База даних має кілька інструментів для оцінки продуктивності, які дозволяють відслідковувати вплив наукових робіт і публікацій окремих учених чи наукових установ. На додаток до оцінки продуктивності, індекс Коперника також пропонує традиційні реферування та індексування наукових публікацій.

Ефективна економіка на Index Copernicus

Вільна доступна пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. Індекс Google Scholar включає в себе більшість рецензованих онлайн-журналів Європи та Америки найбільших наукових видавництв.

Ефективна економіка на Google Scholar

Відповідальний секретар

Кучеренко Ганна Борисівна
Тел.: (044) 223-26-28, (050) 382-06-63
E-mail: economy_2008@ukr.net

Архів

2009	1	2	3	4										
2010	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2011	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2012	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2013	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2014	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2015	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2016	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2017	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2018	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		

Редакційна колегія

Вініченко І. І.

головний редактор, д.в.н., професор, завідувач кафедри, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Фелоренко В. Г.

заступник головного редактора, д.в.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України

Дашій О. І.

д.в.н., професор, заслужений працівник освіти України

Безус Р. М.

д.в.н., професор, завідувач кафедри, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Бистряков І. К.

д.в.н., професор, завідувачий відділом, ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»

Бутко М. П.

Засновники

Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
ТОВ 'ДКС Центр'

Головний редактор

Вініченко І. І.,
д.е.н., професор, завідувач кафедри,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Заступники головного редактора

Федоренко В. Г.,
д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України
Дашій О. І.,
д.е.н., професор, заслужений працівник освіти України

Відповідальний секретар

Кучеренко Ганна Борисівна

ISSN 2307-2105

д.е.н., професор, завідувач кафедри, Чернівецький
державний технологічний університет

Васильєва Н. К.

д.е.н., професор, завідувач кафедри, Дніпровський
державний аграрно-економічний університет

Величко О. П.

д.е.н., професор, завідувач кафедри, Дніпровський
державний аграрно-економічний університет

Демчук Н. І.

д.е.н., професор, професор кафедри, Дніпровський
державний аграрно-економічний університет

Гончаренко О. В.

д.е.н., професор, професор кафедри, Дніпровський
державний аграрно-економічний університет

Гудзинський О. Д.

д.е.н., професор, професор кафедри, Національний
університет біотехнологій і природокористування

Калієвський В. А.

д.е.н., професор, завідувач кафедри, Державна
академія статистики, обліку і аудиту

Катан Л. І.

д.е.н., професор, завідувач кафедри, Дніпровський
державний аграрно-економічний університет

Крисанов Д. Ф.

д.е.н., професор, провідний науковий співробітник
відділу, ДУ «Інститут економіки та прогнозування»

НАН України

Кураташвілі А. А.

Доктор економічних, філософських і юридичних наук,
професор в галузі суспільних наук, професор

Грузинського технічного університету в області
Публічного права (Факультет Права і Міжнародних

відносин), Науковий керівник Інституту Бізнесу і
Права факультетів Права і Міжнародних відносин і

Бізнестехнологій ГТУ, Завідувач відділом економічної
теорії Інституту економіки імені П.Гуцушвілі

Тбіліського державного університету імені Іване
Джавашвілі, Президент Міжнародної Академії

соціально-економічних наук, Президент
Міжнародної Академії Політичного менеджменту і
Президент Міжнародної Академії Юридичних наук

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ: СУТНІСТЬ,
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА ТА ІНШІ ОСНОВНІ АСПЕКТИ

Ю. В. Охота

УДК: 334.72:338.432

Ю. В. Охота

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ: СУТНІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА ТА ІНШІ ОСНОВНІ АСПЕКТИ

Анотація

У статті розкриті погляди вітчизняних науковців та трактування існуючих теорій (концепцій) на сутність поняття «підприємство». Висвітлено основні аспекти функціонування суб'єктів господарювання в аграрному секторі, зокрема їх організаційно-правові форми, форми власності та специфічні особливості. Проведено аналіз динаміки зміни кількості сільськогосподарських підприємств в Україні впродовж 2013-2017 рр. на основі аналітичних даних державної служби статистики України та сформовано відповідні висновки щодо шляхів розвитку підприємств в аграрному секторі.

Yu. Okhota

ENTREPRENEURSHIP IN THE AGRARIAN SECTOR: THE ESSENCE, ORGANIZATIONAL-LEGAL FORM AND OTHER BASIC ASPECTS

Summary

The article reveals the views of domestic scientists and the interpretation of existing theories (concepts) on the essence of the concept of "enterprise". The main aspects of functioning of business entities in the agrarian sector, in particular their organizational and legal forms, forms of ownership and specific features are highlighted. The analysis of the dynamics of changes in the number of agricultural enterprises in Ukraine during 2013-2017 is carried out on the basis of analytical data of the State Statistics Service of Ukraine and the relevant conclusions regarding the ways of development of enterprises in the agrarian sector are formed.

№ 3 2018

Кількість переглядів: 38

Відомості про авторів

Ю. В. Охота

аспірант кафедри адміністративного менеджменту
та альтернативних джерел енергії, Вінницький
національний аграрний університет, м. Вінниця

Yu. Okhota

postgraduate student of the Department of
Administrative Management and Alternative Energy,
Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia

Як цитувати статтю

Охота Ю. В. Підприємницька діяльність в аграрному секторі: сутність, організаційно-правова форма та інші основні аспекти. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6193> (дата звернення: 25.12.2018).

Okhota, Yu. (2018), "Entrepreneurship in the agrarian sector: the essence, organizational-legal form and other basic aspects", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 3, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6193> (Accessed 25 Dec 2018).

Стаття розповсюджується за ліцензією
Creative Commons Attribution 4.0 Міжнародна.

УДК 334.72:338.432

Ю. В. Охота,
аспірант кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії,
Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ: СУТНІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА ТА ІНШІ ОСНОВНІ АСПЕКТИ

Yu. Okhota,
postgraduate student of the Department of Administrative Management and Alternative Energy,
Vinnitsia National Agrarian University, Vinnitsia

ENTREPRENEURSHIP IN THE AGRARIAN SECTOR: THE ESSENCE, ORGANIZATIONAL-LEGAL FORM AND OTHER BASIC ASPECTS

У статті розкриті погляди вітчизняних науковців та трактування існуючих теорій (концепцій) на сутність поняття «підприємство». Висвітлено основні аспекти функціонування суб'єктів господарювання в аграрному секторі, зокрема їх організаційно-правові форми, форми власності та специфічні особливості. Проведено аналіз динаміки зміни кількості сільськогосподарських підприємств в Україні впродовж 2013-2017 рр. на основі аналітичних даних державної служби статистики України та сформовано відповідні висновки щодо шляхів розвитку підприємств в аграрному секторі.

The article reveals the views of domestic scientists and the interpretation of existing theories (concepts) on the essence of the concept of "enterprise". The main aspects of functioning of business entities in the agrarian sector, in particular their organizational and legal forms, forms of ownership and specific features are highlighted. The analysis of the dynamics of changes in the number of agricultural enterprises in Ukraine during 2013-2017 is carried out on the basis of analytical data of the State Statistics Service of Ukraine and the relevant conclusions regarding the ways of development of enterprises in the agrarian sector are formed.

Ключові слова: *підприємство аграрного сектору, суб'єкт господарювання, сільське господарство, фермерське господарство, організаційно-правова форма, форма власності, сільськогосподарська продукція, особливості сільського господарства.*

Key words: *enterprise of agrarian sector, business entity, agriculture, farm, organizational and legal form, ownership, agricultural products, peculiarities of agriculture.*

Постановка проблеми. Підприємництво – самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, яка задіяна у всі галузях, незалежно від сфер діяльності та форм власності. Не виключенням є сільське господарство нашої держави, адже за рахунок розвитку підприємницького середовища суб'єкти аграрного сектора економіки швидко і якісно адаптувалися до ринкових умов. Сільське господарство є водночас специфічною та життєво необхідною галуззю аграрної сфери національного господарства кожної країни, оскільки сьогодні понад 80% фонду споживання формується за рахунок сільськогосподарської

продукції. Тому без перебільшення можна сказати, що виробництво даної продукції є запорукою існування населення кожної країни.

В процесі виробництва та здійсненні своєї діяльності сільськогосподарські (с.-г.) підприємства мають ряд особливостей, що позначаються на його функціонуванні в умовах ринкової економіки. Розглядаючи особливості с.-г. виробництва, потрібно звернути увагу на те, що в даній галузі економічний процес відтворення тісно переплітається з природним. Це виявляється в тому, що наслідки господарювання в сільському господарстві залежать як від працівника, його професійної підготовки, інтелектуальної власності, матеріально-технічної оснащеності підприємства, так і від природних умов. Тому підприємництво в аграрній сфері економіки має певні особливості, зумовлені істотним впливом природних факторів на результати виробництва та використанням тут особливих ресурсу – землі, роль якої в сільськогосподарському виробництві визначається тим, що їй притаманна специфічна властивість – природна родючість. Проте, окрім природних умов – як однієї із найголовніших особливостей підприємницької діяльності в аграрній сфері, є ряд інших особливостей, які варто вивчати. Адже саме завдяки дослідженню даних особливостей, можна детальніше розкрити сутність поняття «сільськогосподарське підприємство».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці сутності та особливостей підприємницької діяльності в аграрній сфері присвячені праці багатьох науковців, зокрема: Бойчик І.М., Журавльова Т.В. Калетнік Г.М., Малік І.Й., Небоженко Т.Т., Супрун О.М., Шпикуляк О.Г. та ін. Однак сутність та специфічність функціонування підприємств аграрної сфери та певні їх аспекти розвитку потребують свого подальшого дослідження та конкретизації.

Формулювання цілей статті. Мета даної статті полягає в теоретичному та аналітичному окресленні сутності, організаційно-правових форм та інших основних аспектів функціонування сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу. Процес виробництва сільськогосподарської продукції, починаючи від первинних етапів та закінчуючи споживачем, має бути певним чином організованим у просторі і часі. Така організація відбувається шляхом створення підприємств. Задовольняти ринкові потреби у даній продукції можуть також суб'єкти підприємницької діяльності – фізичні особи.

Сутність підприємства як організаційної форми господарювання визначена Господарським Кодексом України (ст. 62): підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами [3].

Малік М.Й. виокремлює підприємництво як інститут забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектора економіки, який виступає засобом структурної перебудови, стимулом трансформаційних змін через інституціоналізацію економічних відносин до умов ринку. Проте інститут аграрного підприємництва поки що не став економічно відповідальним, а надлишок економічної влади дає можливість диктату щодо умов формування відносин, які, головним чином, пов'язані з перерозподілом ренти не на користь селянина-власника [6].

Як зазначає, вітчизняний науковець, Ірина Бойчик, підприємство є організаційно відокремленою, економічно самостійною одиницею виробничої сфери національної економіки, яка спеціалізується на виготовленні продукції, наданні послуг або виконанні робіт [1].

В свою чергу, вона виокремлює такі важливі завдання підприємств:

- одержання доходу власником підприємства;
- забезпечення споживачів продукцією підприємства у відповідності до ринкового попиту та укладених договорів;
- забезпечення виплати заробітної плати персоналу підприємства, нормальних умов праці та можливостей професійного росту працівників;
- створення робочих місць для населення;
- створення та підтримка потенціалу для майбутнього розвитку, безперервності існування підприємства;
- охорона довкілля (землі, повітряного та водного басейнів);
- недопущення зриву поставок або випуску неякісної продукції, скорочення обсягів виробництва та зниження доходів підприємства [1].

Врахувавши зазначені завдання, кінцевий результат кожного підприємства, в тому числі сільськогосподарського, завжди буде залежати від інтересів власника, розміру задіяного капіталу, сфери діяльності, умов внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування.

Для детальнішого вивчення сутності підприємства в аграрному секторі ознайомимось з існуючими теоріями (концепціями) підприємства. Адже у процесі розвитку економічної науки сформувались кілька основних теорій (концепцій) підприємства, кожна з яких вміщує в собі сутність поняття «підприємство» у різних трактуваннях (табл.1).

Таблиця 1.
Теорія (концепція) підприємства

№ п/п	Теорія (концепція) підприємства	Зміст поняття «підприємство»
1.	Неокласична теорія	Підприємство – це цілісний об’єкт, в якому вхідні ресурси залучаються у виробництво і перетворюються в готову продукцію, яка продається на вільному ринку. Ця модель підприємства ґрунтується на виробничій функції, яка «пов’язує» між собою витрачені фактори і результати виробництва. Параметри виробничої функції підприємства визначаються конкретними технологічними процесами, які застосовуються для виробництва продукції.
2.	Інституційна концепція підприємства	Підприємство – це організація, створена людьми для більш ефективного використання їх можливостей. Інституціональна теорія фірми, на відміну від неокласичної, не акцентує уваги на передбаченні поведінки фірми відповідно до існуючої виробничої функції, тобто технологічної залежності між витратами факторів виробництва і максимально можливим виходом продукції при відповідній їх комбінації.
3.	Еволюційна теорія	Підприємство – як один із суб’єктів у середовищі собі подібних. Його поведінка визначається, по-перше, взаємовідносинами між членами спільноти, а, по-друге, його внутрішніми характеристиками. У процесі функціонування підприємства та його взаємодії з «популяцією» формуються відповідні традиції та розробляються процедури прийняття рішень, алгоритми реагування на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища. Згідно з еволюційною концепцією ці правила загалом визначають «обличчя» фірми, відмінність одного підприємства від іншого в конкурентній боротьбі.
4.	Підприємницька модель підприємства	Підприємство - це досить складна відкрита виробничо-господарська і соціальна система, яка складається із взаємозалежних частин - виробництв, цехів, дільниць, служб тощо; взаємодіє із зовнішнім середовищем, з якого у систему надходять необхідні фактори виробництва та в якому реалізуються продукція, роботи, послуги як результати виробництва; здійснює діяльність, спрямовану на задоволення суспільних потреб.
5.	Інтеграційна концепція підприємства	Підприємство – це відносно стійка, цілісна соціально-економічна система, яка інтегрує в часі й просторі процес виробництва, реалізацію продукції, відтворення ресурсів. З’єднуючою ланкою між цими процесами та ринковим іміджем підприємства є його потенціал, який розглядається як сукупність ресурсів та можливостей підприємства, що визначають очікувані характеристики його розвитку в умовах мінливого зовнішнього середовища.
6.	Концепція підприємства як «відкритої» матеріально-речової та соціально-економічної системи	<p>Підприємство - це «відкрита» матеріально-речова система, оскільки його діяльність можна описати за допомогою моделі «вхід - вихід». На «вході» підприємства є всі види матеріальних і нематеріальних ресурсів, а на «виході» - товари, послуги тощо. «Вхідні» та «вихідні» потоки поєднують підприємство з відповідними ринками. Така концепція зосереджує увагу на необхідності, з одного боку, враховувати вплив зовнішнього середовища на діяльність підприємства, а з іншого, вимагає формувати ефективну виробничо-управлінську систему.</p> <p>З соціального погляду, підприємство – це соціально-економічна підсистема суспільства, завдяки якій здійснюється взаємодія та узгодження суспільних, колективних та особистих соціальних та економічних інтересів.</p>

Джерело: сформовано за [1]

Отже, кожна теорія трактує поняття «підприємство» з різних аспектів. Проте, в кожному трактуванні присутня думка того, що кожне підприємство, безумовно, повинно складатись із капіталу, трудових ресурсів, матеріально-технічної бази та мати чітко сформовану мету, яка, перш за все, повинна полягати в отриманні максимального прибутку.

Згідно діючого законодавства України передбачено функціонування державної, комунальної і приватної власності. Відповідно до основного закону, залежно від форм власності Господарським кодексом України передбачено функціонування підприємств, в т.ч. і сільськогосподарських, таких видів:

- приватне підприємство, що діє на основі приватної власності громадян чи суб’єкта господарювання (юридичної особи);
- підприємство, що діє на основі колективної власності ;
- комунальне підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади;
- державне підприємство, що діє на основі державної власності;
- підприємство, засноване на змішаній формі власності (на базі об’єднання майна різних форм власності) [3].

Таким чином, у галузі сільського господарства можуть створюватись та діяти підприємницькі структури усіх перерахованих вище видів.

В свою чергу, в аграрному секторі України постійно створюються і функціонують суб'єкти господарювання різних організаційно-правових форм. Загальні і спеціальні умови їх створення визначає законодавство. Протягом останніх років частка суб'єктів господарювання у сільському господарстві складала близько 4% від загальної кількості суб'єктів, при чому левову частку з них становлять саме підприємства.

В сільському господарстві України можна виділити чотири основні групи виробників сільськогосподарської продукції (рис. 1) [2].

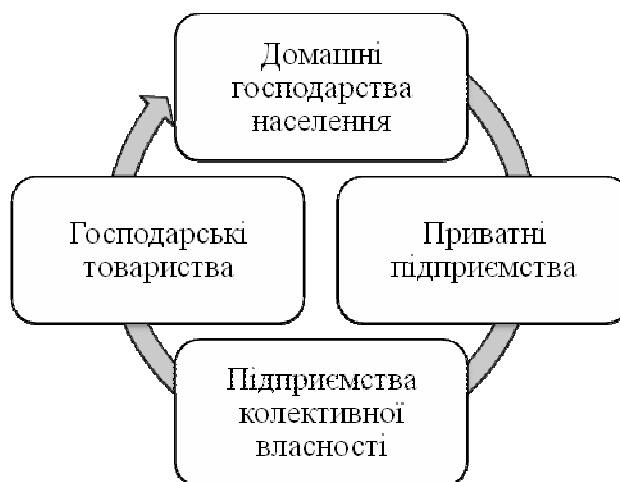

Рис. 1. Групи виробників сільськогосподарської продукції

Кожна група виробників сільськогосподарської продукції має свої особливості, умови функціонування та перспективи розвитку.

1. **Домашні господарства населення** (включають також фізичних осіб підприємців), не є юридичними особами та вирощують с.-г. продукцію як для власних потреб, так і на продаж. Такі господарства спеціалізуються на комерційному вирощуванні овочів та інших більш нішових культур, що важко виростити в промислових масштабах через необхідність ручної праці.

2. **Приватні підприємства** в сільському господарстві представлені фермерськими господарствами та приватними сільськогосподарськими підприємствами.

Фермерські господарства можуть створюватися виключно громадянами України, а їх діяльність повинна базуватися на праці членів сім'ї фермера, хоча і допускається найм працівників. Земля може належати фермеру як на праві власності так і орендуватися. Площі ферм також можуть різнитися від декількох гектарів до п'яти-десяти тисяч гектарів, що є фактично повноцінним підприємством середнього розміру. Більше 60% фермерських господарств мають площу від 100 до 2000 тис. гектарів.

Приватні сільськогосподарські підприємства – це юридичні особи, що діють на основі приватної власності та можуть засновуватися громадянами України, а також іноземцями, особами без громадянства та юридичними особами. До них застосовуються загальні правила Цивільного та Господарського кодексів, щодо ведення господарської діяльності.

3. **Підприємства колективної власності**, різні форми кооперативів. Кооперативи в Україні можуть бути різних видів. Найпоширенішими з них є виробничі та обслуговуючі кооперативи.

Виробничий кооператив – утворюється виключно фізичними особами для спільної виробничої або іншої господарської діяльності на засадах їх обов'язкової трудової участі з метою одержання прибутку.

Обслуговуючий кооператив – утворюється фізичними та/або юридичними особами для надання послуг переважно членам кооперативу, а також іншим особам з метою провадження їх господарської діяльності.

4. **Господарські товариства** можуть бути як національними, так і іноземними або з іноземними інвестиціями. В агросекторі господарські товариства є найпоширенішою формою господарювання після фермерських господарств. Вони представлені переважно у формі товариств з обмеженою відповідальністю та акціонерних товариств.

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) – це підприємство, створене на засадах угоди між юридичними особами і/або громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку. ТОВ має статутний фонд, розділений на частки у розмірах, вказаних установчими документами - статутом. Законом не встановлена мінімальна кількість учасників ТОВ, проте максимальна кількість учасників не може сягати більше ста осіб.

Акціонерні товариства (АТ). Статутний капітал АТ поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості, а акціонери відповідають за зобов'язаннями товариства тільки в межах належних їм акцій.

Засновниками АТ можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. АТ поділяються на два типи: відкрите та закрите АТ.

Відкрите АТ, означає що його акції можуть розповсюджуватися шляхом відкритої підписки та купівлі-продажу на біржах. В **Закритому АТ**, акції розподіляються виключно між засновниками і не можуть розповсюджуватися шляхом підписки, купуватися та продаватися на біржі. Закрите акціонерне товариство може бути реорганізовано у відкрите шляхом внесення змін до статуту товариства [2].

Розглянувши зазначені організаційно-правові форми с.-г. підприємств, можна зробити висновок, що перші три види організаційних форм є більш характерними для малого і середнього агровиробника та рідко використовуються для залучення іноземних інвестицій. Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) та Акціонерні товариства (АТ) є найбільш поширеними та можуть бути як малими, так і великими підприємствами і є більш зручними та привабливими для залучення інвестицій. Найбільші сільськогосподарські виробники обирають холдингову структуру організації та розміщують свої акції на світових фондових біржах [2].

Ведучи мову про особливості функціонування аграрного підприємництва в ринкових умовах, звернемо увагу на аналітику, тобто економіку представлення суб'єктів господарювання аграрного профілю в економіці України. Основними суб'єктами господарювання у сільському господарстві являються сільськогосподарські підприємства, тенденцію зміни яких впродовж 2013-2017 років зображено у табл. 2 та на рис.2.

Таблиця 2.
Динаміка зміни кількості сільськогосподарських підприємств в Україні впродовж 2013-2017 рр.

Показник	Роки					Відхилення (+; -) 2017/2013
	2013	2014	2015	2016	2017	
Сільськогосподарські підприємства, одиниць	49046	46199	45379	47697	45558	- 3488
з них фермерські господарства	34168	33084	32303	33682	34137	- 31

Джерело: Державна служба статистики України [5]

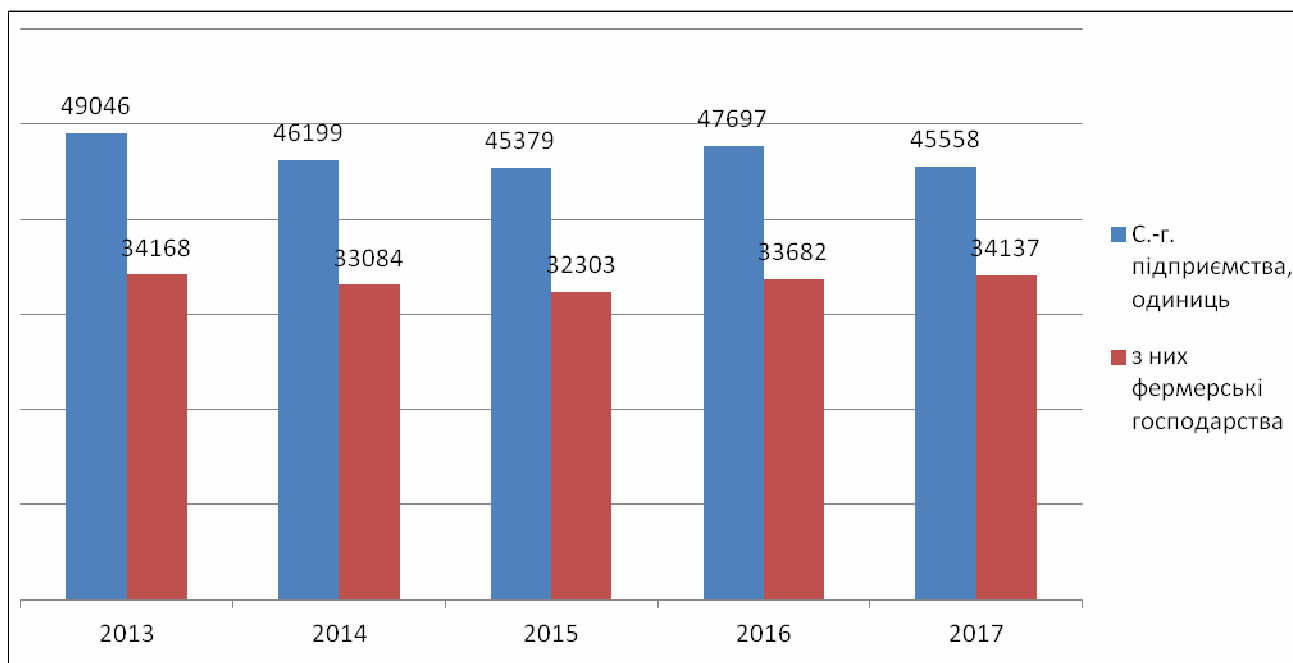

Рис. 2. Динаміка зміни кількості сільськогосподарських підприємств в Україні впродовж 2013-2017 рр.

Проаналізувавши аналітичні показники зміни кількості сільськогосподарських підприємств впродовж 2013-2017 рр., було виявлено, що кількість с.-г. підприємств у 2017 році в порівнянні з 2013 роком зменшилась на 3488 суб'єкта господарювання (з них фермерські господарства зменшились на 31 одиницю). Проте, в порівнянні з 2016 роком у 2017 році кількість с.-г. суб'єктів господарювання зменшилась на 2139 одиниць, що в свою чергу менше в порівнянні з 2013 роком. Але все ж таки, впродовж 5-ти років показник кількості с.-г. підприємств не може досягти показника 2013 року (49046 одиниць).

Незважаючи на перспективність розвитку агросектора в Україні, на зменшення кількості сільськогосподарських підприємств впливають загальнодержавні умови. Зокрема:

- підвищення собівартості вирощування культур (девальвація гривні, нестабільний курс валюти

спровоковують подорожчання палива, добрив і т. і.);

- кадрові проблеми (недостатність кадрів із високою кваліфікацією, попри те все, що кожен п'ятий українець працює в галузі сільського господарства;
- труднощі з фінансуванням;
- деградація сільськогосподарських угідь (порушення науково обґрунтованих систем ведення сільського господарства, монокультуризація землеробства) [9].

Також на зменшення кількості с.-г. підприємств певною мірою впливають особливості сільського господарства, пов'язані з характером його виробництва, яке базується на здатності рослинних і тваринних організмів до природного відтворення, що залежить від клімату та ґрунту.

Однією з них є розбіжність робочого періоду з часом виробництва, тобто час безпосереднього використання живої і уречевленої праці не збігається з часом від початку виробництва до одержання готової продукції. У результаті такого незбігу виникає сезонність сільськогосподарського виробництва, яка виявляється у нерівномірному, переривчастому використанні робочої сили і засобів виробництва та у нерівномірному надходженні продукції і доходів аграрних товаровиробників протягом року.

Сезонний характер виробництва зумовлює специфічну організацію праці в цій галузі (вищий рівень зайнятості працівників та підвищення коефіцієнта змінності техніки у напружені періоди весняно-літніх польових робіт, ніж у зимовий період). З цим пов'язані також особливості реалізації продукції і надходження грошових коштів. Так, невідповідність робочого періоду і періоду виробництва посилює негативний вплив на сільське господарство інфляційних процесів, зменшує реальні прибутки суб'єктів господарювання. До того ж кінцевий прибуток сільський товаровиробник може одержати лише після реалізації продукції. Крім того, така залежність від природних умов викликає необхідність створювати в аграрних формуваннях значні страхові запаси насіння, кормів на випадок неврожаю, спричиненого непередбаченими (форс-мажорними) обставинами, а саме: морозами, посухою, градобоєм, повеннями тощо. Це вимагає розробки відповідних заходів щодо пом'якшення сезонності і врахування цього фактора при виборі спеціалізації аграрного підприємства, а існування взаємозалежності і взаємодоповнюваності окремих рослинницьких і тваринницьких галузей потребує всебічного обґрунтування його галузевої структури. Потрібно враховувати й те, що значна частка сільськогосподарської продукції (насіння, корми та ін.) не набуває товарної форми, а використовуються в наступних циклах відтворення [8].

Отже, в даному випадку, важливе значення мають розроблення принципів підприємництва, визначення практичних шляхів його розвитку і підтримка з боку держави і суспільства та ін.

Основні принципи вільного розвитку аграрного підприємництва такі: використання різних форм власності, господарювання і розмірів підприємств; переважний розвиток малого підприємництва; збереження і раціональне використання наявної матеріально-технічної бази виробництва продовольства [4].

Висновки. Отже, на основі результатів дослідження можна зробити висновок, що сільськогосподарське підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, діяльність якого об'єднує відносини з виробництва, первісної переробки і реалізації сільськогосподарської продукції.

Також актуальним залишається питання доцільності подальшого розвитку та підтримки підприємницької діяльності в аграрному секторі. З урахуванням даного висновку, виокремимо такі конкретні шляхи розвитку аграрного підприємництва:

- удосконалення інституціонального середовища діяльності малих підприємницьких форм з метою формування середнього класу на селі й підтримання конкуренції на ринках сільськогосподарської продукції та продовольства;
- забезпечення рівнодоступності ресурсів і державної підтримки для усіх підприємницьких формувань, незалежно від форми власності та розміру;
- вдосконалення структури сівозмін та впровадження використання органічних добрив с.-г. товаровиробниками;
- вирішення кадрових проблем, збільшивши чисельність кадрів із високою кваліфікацією;
- оновлення матеріально-технічної бази;
- вдосконалення системи управління та організації виробничих відносин.

Таким чином, подальший розвиток підприємницької діяльності в галузі АПК сприятиме підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва в країні.

Література.

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М. Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с.
2. Види сільськогосподарських підприємств в Україні / Український клуб аграрного бізнесу. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/umovi_vedennya_agrobiznesu/vidi_silskogospodarskikh_pidpriemstv_v_ukraini
3. Господарський кодекс України від 06.01.2018, підстава 2210-19. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/436-15>
4. Журавльова Т.В. Особливості підприємницької діяльності в аграрному секторі / Т.В. Журавльова // Науковий клуб Секція 3. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2015_10_30_kampodilsk/sekcija_section_3_2015_10_30/osoblivosti_pidpriemnickoji

_dijalnosti_v_agrarnomu_sektori/104-1-0-1549

5. Кількість сільськогосподарських підприємств / Офіційний сайт державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/sg/ksgp/ksgp_u/ksgp_11_2017u.htm

6. Малік М.Й. Розвиток підприємницької діяльності в аграрному секторі: макроекономічний аспект / М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк, О.М. Супрун // Науковий вісник Ужгородського університету 2017. - Серія Економіка. Випуск 1 (49). Т.2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/49_2/49_32-37.pdf

7. Небоженко Т.Т. Організаційно-правові форми підприємництва у сільському господарстві та потреба державного регулювання їх функціонування / Т.Т. Небоженко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – Вип. 26.2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2016/26_2/25.pdf

8. Особливості сільського господарства як галузі суспільного виробництва / Економіка і підприємництво, менеджмент: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/80378/ekonomika/osoblivosti_silskogo_gospodarstva_galuzi_suspilnogo_virobnitstva

9. Проблеми сільського господарства України / Аграрний ринок. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/371151/nazvano-top-5-problem-silskogo-gospodarstva-ukrayiny>

References.

1. Boichyk, I.M. (2016) *Ekonomika pidpriemstva* [Business economics], K.: Kondor – Vydavnytstvo, 378 p.
2. Ukrainian Agribusiness Club (2016), “Types of agricultural enterprises in Ukraine”, available at: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/umovi_vedennya_agrobiznesu/vidi_silskogospodarskikh_pidpriemstv_v_ukraini
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Commercial Code of Ukraine dated January 6, 2018, the basis of 2210-19, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/436-15>
4. Zhuravlova, T.V. (2015), “Features of entrepreneurial activity in the agrarian sector”, *Naukovyi klub*, [Online], Sektsiia 3., available at: http://sophus.at.ua/publ/2015_10_30_kampondilsk/sekcija_section_3_2015_10_30/osoblivosti_pidpriemnickoji_dijalnosti_v_agrarnomu_sektori/104-1-0-1549
5. Official site of the State Statistics Service of Ukraine (2017), “Number of agricultural enterprises”, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/sg/ksgp/ksgp_u/ksgp_11_2017u.htm
6. Malik, M.I. Shpykuliak, O.H. and Suprun, O.M. (2017), “The development of entrepreneurial activities in the agricultural sector: macroeconomic aspect”, *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu 2017, Seriia Ekonomika*, [Online], vol. 1 (49), available at: http://www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/49_2/49_32-37.pdf
7. Nebozhenko, T.T. (2016), “Organizational-legal forms of entrepreneurship in agriculture and the need for state regulation of their functioning”, *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, [Online], vol. 26.2., available at: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2016/26_2/25.pdf
8. Economics and entrepreneurship, management, “Features of agriculture as a branch of social production”, available at: http://pidruchniki.com/80378/ekonomika/osoblivosti_silskogo_gospodarstva_galuzi_suspilnogo_virobnitstva
9. Agricultural market (2016), “Problems of agriculture of Ukraine”, available at: <https://news.finance.ua/ua/news/-/371151/nazvano-top-5-problem-silskogo-gospodarstva-ukrayiny>

Стаття надійшла до редакції 01.03.2018 р.